

Rondetafelgesprek-windenergie in Overbetuwe-

9 Januari 2024

Energiecoöperatie Midden-Betuwe

Spreker/Deelnemer: Joost Lindner (Bestuurslid Ec-MB)
joostlindner@ec-mb.nl/06-241 897 57

De energiecoöperatie Midden Betuwe (Ec-MB) heeft tot doel om in de gemeenten Neder-Betuwe en Overbetuwe (en een klein stukje Tiel) een energievoorziening te bouwen die duurzaam is, lokaal georganiseerd en waaraan iedereen mee kan doen. Uitgangspunt hierbij is maximaal gebruik van lokale bronnen en minimaal gebruik van het netwerk van de netbeheerder (lees: Liander). Hiermee wordt congestie voorkomen en de opgewekte energie maximaal lokaal benut.

Noodzaak energietransitie

Onze voornaamste energiebron bestaat nog altijd uit fossiele brandstoffen. De CO₂ die bij het verbruik hiervan wordt uitgestoten, levert een belangrijke bijdrage aan de opwarming van de aarde. De klimaatverandering die hiermee gepaard gaat, heeft grote gevolgen voor mens en dier. De gevolgen zijn nu al zichtbaar: extreem weer, wateroverlast en verlies aan biodiversiteit. Daarom is het belangrijk dat we als maatschappij energie gaan besparen én overstappen op duurzame energiebronnen, zoals zon en wind. De klimaatconferentie in Dubai (2023) heeft dit nogmaals onderstreept. Voor Nederland zal een combinatie van zon- en windenergie nodig zijn om een betrouwbare levering van lokale, duurzame energie te garanderen.

Waarom windenergie?

Windenergie is schoon en onuitputtelijk. Bovendien is het in Nederland de goedkoopste vorm van duurzame energie. Een groot voordeel van windenergie is dat het lokaal kan worden geproduceerd; dus dicht bij de gebruiker. Met windenergie wordt Nederland minder afhankelijk van gas, kernenergie en kolen uit andere landen. Uit onderzoek van de rijksoverheid blijkt dat de meerderheid van de Nederlanders (74%) neutraal of positief staat tegenover het plaatsen van windmolens in hun nabije omgeving. De energieproductie van één windmolen met een masthoogte van 135 meter komt overeen met de energieproductie van 15 hectaren zonneweide en neemt dus weinig ruimte in beslag.

Netcongestie

Een grote beperkende factor in ons huidige energiesysteem is de netcongestie; de gewonnen stroom kan niet worden verwerkt en de energielevering stagneert omdat het elektriciteitsnet overbelast is. Hiervoor zullen lokale oplossingen gevonden moeten worden om de energietransitie te doen slagen.

Gezondheidschade en overlast

Windmolens produceren geluid en geven slagschaduw. De volksgezondheid en veiligheid staan voorop. Een omwonende moet ervan kunnen uitgaan dat de wetgever de juiste normen stelt en handhaaft. Dat er geen gezondheidseffecten zijn, als bij de ontwikkeling van windparken voldaan wordt aan de wetgeving en de nieuwe normen op het gebied van geluid, afstand en slagschaduw.

Met de direct omwonende moeten aparte afspraken gemaakt worden om overlast te beperken en waar nodig te compenseren. Zo kunnen windmolens in geval van slagschaduw worden stil gezet. Ook kunnen geluidsisolerende maatregelen getroffen worden als dat nodig is.

Energiecoöperatie Midden Betuwe (Ec-MB)

De Ec-MB is in 2021 ontstaan aan de participatietafel van het windpark Midden Betuwe. Ze heeft nu ongeveer 80 leden. Het belang van lokale energiecoöperaties is door TNO onderzocht en wordt goed uitgelegd in **een interview** met Joke Kort, senior onderzoeker bij TNO. Hieruit blijkt dat in het toekomstige energiesysteem coöperaties absoluut noodzakelijk zijn om lokale participatie en betrokkenheid te garanderen. We gaan het niet redden met alleen marktpartijen en overheden. [<https://www.tno.nl/nl/newsroom/insights/2023/11/energiecooperaties-energietransitie/?s=08>]

De Ec-MB is betrokken bij de ontwikkelingen van lokale duurzame-energie projecten en stimuleert daarbij de participatie van omwonende particulieren en bedrijven. Ze ondersteunt en ontwikkelt lokale initiatieven die zijn gericht op de energietransitie in brede zin, door middel van het stimuleren en ondersteunen van energiebesparende maatregelen, opslag en lokale distributie van energie, of oplossingen ontwikkelen voor de netwerkcongestie. Zo is ze betrokken bij de ontwikkeling een zonnepark van 9,5 hectare in Dodewaard en werkt ze samen met andere energiecoöperaties binnen het Local-4-Local project aan een energiegemeenschap in het rivierengebied.

Ec-MB wil handelingsperspectief en kansen bieden voor de omwonende om actief bij te dragen aan een duurzame omgeving en tegen klimaatverandering. Ze zorgt voor draagvlak voor de energietransitie op lokaal niveau.

Wat is Local-4-Local?

In dit project werkt Ec-MB samen met andere energiecoöperaties in Rivierenland, waaronder Betuwewind, aan een lokale energiegemeenschap. We streven naar onafhankelijkheid van grote energieleveranciers en willen een zelfstandige energiegemeenschap creëren. Met Local-4-local streven we naar lokaal opgewekte, duurzame energie voor iedereen, tegen een eerlijke prijs. We willen deze energie direct aan lokale afnemers leveren, zodat vraag en aanbod op elkaar zijn afgestemd.

De koppeling tussen lokaal opgewekte energie, lokale opslag en levering aan gebruikers in de omgeving, biedt oplossingen voor de netcongestie. Tegelijkertijd maakt het regionale ontwikkelingen als woningbouw, bedrijfsontwikkeling en verdere verduurzaming van bedrijventerreinen en warmtevoorziening mogelijk, die nu door de krapte op het energienet lastig of niet van de grond komen.

Daarnaast helpt Ec-MB bij de verduurzaming van bedrijven en bedrijfsterreinen. Een goed voorbeeld hiervan is de samenwerking op het bedrijventerrein Medel in Tiel. Ook is levering van duurzame energie voor de dijkversterking in Neder-Betuwe door Betuwewind een goed voorbeeld.

Windpark Midden Betuwe en coöperatie Betuwe Wind

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft eind vorig jaar nieuwe landelijke milieuregels voor windparken opgesteld. Hiermee zijn de (concept) landelijke milieunormen bekend geworden, waardoor gemeenten en provincies hun windenergie-plannen weer kunnen opstarten. De impact van de nieuwe milieunormen op het plan Windpark Midden Betuwe is hiermee ook helder geworden. De gemeenten hebben het beleid dat de omgeving voor minimaal 50% eigenaar kan worden van grootschalige wind- en zonprojecten.

Betuwewind is initiatiefnemer van het projectdeel dat ontwikkeld wordt aan de noordzijde van de A15. Ec-MB werkt nauw samen met Betuwewind om het lokale eigendom voor elkaar te krijgen. Lokaal eigenaarschap geeft de omgeving regie en zeggenschap over de ontwikkeling en zorgt voor een lokale maatschappelijke en economische impuls. Middels deze samenwerking zorgen wij voor een goede lokale inpassing van het plan en lokale participatie gedurende de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van Windpark Midden Betuwe. Het plan is om de opgewekte energie deels direct naar de lokale energiegemeenschap te leveren. Aan de Zuidkant van de A15 heeft EC-MB nog geen afspraak met de ontwikkelaar maar is ook daar bereid het lokaal eigenaarschap te organiseren.

Energie oogsten doe je samen!

De transitie naar het lokaal opwekken van duurzame energie geeft kansen om het heft in eigen hand te nemen. Met energiecoöperatie Midden-Betuwe willen we samen voor lokaal eigenaarschap van de projecten bij ons in de buurt zorgen. Inwoners, agrariërs, publieke instellingen en lokale bedrijven, kunnen meeprofiten. Iedereen is welkom, iedereen kan meedoen. Onze opgewekte energie willen we lokaal gebruiken: voor onze eigen elektriciteits- en warmtevoorziening. Zo houden we zoveel mogelijk zeggenschap over wat er in onze omgeving gebeurt, zorgen we dat opbrengsten niet verdwijnen en willen we een eerlijke prijs bepalen voor deze energie. Zo gaan we er in de toekomst op vooruit. Goed voor onszelf, goed voor onze dorpen en goed voor de Betuwe.

Tot Slot

Overbetuwe heeft de kans om dicht bij de vraag van bedrijven en consumenten goedkope duurzame energie te produceren en aan te sluiten. Zoekgebieden Midden-Betuwe en Park15 kunnen met weinig lokale hinder en veel lokaal eigenaarschap gerealiseerd worden. Waar wachten we op?

Een mooi en duurzaam 2024 gewenst!